

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

Державний методичний центр навчальних закладів
культури і мистецтв України

КЛАСИЧНИЙ ТАНЕЦЬ

Програма
для вищих навчальних закладів культури і мистецтв
I-II рівнів акредитації

Спеціальність “Хореографія”
Спеціалізація “Народна хореографія”

Київ – 2006

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

Державний методичний центр навчальних закладів
культури і мистецтв України

КЛАСИЧНИЙ ТАНЕЦЬ

Програма
для вищих навчальних закладів
культури і мистецтв I–II рівнів акредитації

Спеціальність
“Хореографія”

Спеціалізація
“Народна хореографія”

Київ 2006

Видання здійснено на замовлення Державного методичного центру навчальних закладів культури і мистецтв України

КЛАСИЧНИЙ ТАНЕЦЬ

Програма для вищих навчальних закладів культури і мистецтв І–ІІ рівнів акредитації. – Київ: “Фірма “ІНКОС”, 2006 – 24 ст.

Укладач	О. М. Маковій – викладач Тульчинського училища культури
Рецензенти:	Л. В. Кандюк – викладач Вінницького училища культури і мистецтв ім. М. Д. Леонтовича Р. М. Давидов – викладач Житомирського училища культури і мистецтв ім. І. Огієнка
Відповідальний за випуск	Т. Ф. Стронько
Редактор	Т. І. Мельник

© Маковій О. М., 2006
© Державний методичний центр навчальних закладів культури і мистецтв, 2006

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Відродження і розвиток національної культури є важливою метою нашої держави. Підготовка фахівців хореографії є складовою частиною цієї роботи і набуває великого значення. Одна з основних умов якісної підготовки хореографа – оволодіння теоретичними та практичними методами класичного танцю, бо саме ця дисципліна готує базу для освоєння інших дисциплін хореографічного циклу.

Метою програми є підготовка студента, який повинен оволодіти повним обсягом знань з дисципліни “Класичний танець”, а саме, артиста ансамблю народного танцю, викладача хореографічних дисциплін, керівника самодіяльного хореографічного колективу.

Теоретичний розділ програми допомагає в оволодінні тем школам класичного танцю, видатним виконавцям, викладачам, методиці викладання дисципліни “Класичний танець”.

Практичні заняття включають вивчення основ класичного танцю, практичні навички викладання дисципліни, проведення занять, робота з музичним матеріалом.

Також практичні заняття передбачають опанування методики виконання рухів, вправ, розвиток координації, музичальності та виразності виконання.

Відповідно до навчального плану програми з дисципліни “Класичний танець” введено групові, індивідуальні заняття, а також самостійна робота студентів. Напрями і тематика самостійної роботи передбачають поглиблене вивчення питань методики викладання класичного танцю, творче мислення у процесі складання комбінацій, окремих частин заняття, практичного заняття з класичного танцю.

Курс “Класичний танець” тісно пов’язаний з дисциплінами циклу: “Народно-сценічний танець”, “Композиція та постановка танцю”, “Методика викладання хореографічних дисциплін”, “Практика керівництва хореографічним колективом”.

В кінці IV, VI, VIII семестру студенти складають іспит з даної дисципліни.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН.

Назва розділів і тем	Кількість годин		
	Групових	Інд.	Теор. Практи.
I семестр			
Розділ I. Вступ. Класичний танець як предмет. Джерела класичного танцю. Завдання курсу, школи класичного танцю. Основні вимоги класичного танцю.	2		2
Практичні заняття. Методика вивчення екзерсису біля станка. Методика рухів екзерсису на середині залу. Методика вивчення стрибків обличчям до станка.	100	6	106
Всього:		108	
II семестр			
Практичні заняття. Методика вивчення екзерсису біля станка. Методика рухів екзерсису на середині залу. Методика вивчення стрибків на середині залу. Вивчення положення на <i>epaulement</i> .	78	6	84
Всього:		84	
III семестр			
Практичні заняття. Методика вивчення екзерсису біля станка. Методика рухів екзерсису на середині залу. Використання поз класичного танцю в уроці класичного танцю. Вивчення рухів на півпальцях.	56	6	62
Музичне оформлення заняття класичного танцю. Розвиток координації на заняттях класичного танцю.	2		2
Всього:		64	

IV семестр			
Практичні заняття. Методика вивчення екзерсису біля станка. Методика рухів екзерсису на середині залу. Складання <i>allegro</i> – 2–3 стрибків.	122	4	126
Всього:		126	
V семестр			
Аналіз літератури з методики класичного танцю.	2		2
Практичні заняття. Методика вивчення рухів біля станка. Методика вивчення рухів на середині залу. Вивчення рухів, складніших за координацією та витривалістю. Прискорення темпу виконання.	122	4	126
Всього:		128	
VI семестр			
Практичні заняття. Методика вивчення рухів біля станка. Методика рухів екзерсису на середині залу. Підвищення технічного рівня. Робота по діагоналі (ускладнена).	80	4	84
Всього:		84	
VII семестр			
Практичні заняття. Методика вивчення рухів біля станка. Методика рухів екзерсису на середині залу. Ускладнення частини <i>allegro</i> .	92	4	96
Всього:		96	
VIII семестр			
Виразні засоби класичного танцю. Класичний танець у колективах народного танцю.	2		2
Практичні заняття. Повторення. Закріплення вивченого матеріалу. Складання заняття класичного танцю.	104	6	110
Всього:		112	

РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНИХ ГОДИН ЗА СЕМЕСТРАМИ.

Форма навчання	Термін навчання		Всього годин				К-сть тижнів	Диф. залік	Екзамен Іспити
	Курс	Семестр	Групових	На тиждень	Індив.	Самост.			
Денна	I	I	108	6	6	2	18	підсумкове	—
		II	84	4	6	3	21	залік	—
	II	III	64	4	6	3	16		—
		IV	126	6	4	3	21		іспит
	III	V	128	8	4	3	16	залік	—
		VI	84	4	4	3	21		іспит
	IV	VII	96	6	4	4	16	підсумкове	—
		VIII	112	8	6	5	14		іспит

I КУРС

Вступ

Дисципліна “Класичний танець”, мета й завдання курсу. Завдання підготовки професійного артиста ансамблю народного танцю, викладача хореографічних дисциплін, керівника самодіяльного хореографічного колективу.

Практичні заняття як необхідність в опануванні основ класичного танцю, набуванні і розвитку виконавської майстерності.

Роль класичного екзерсису у розвитку й укріпленні м’язів, рухливості суглобно-з’єднувального апарату, відчуття танцювальної пози і координації. Вивчення теорії і методики викладання дисципліни “Класичний танець”. Набуття необхідних навиків викладання дисципліни. Специфіка викладання дисципліни “Класичний танець” у школах мистецтв, балетних школах, студіях, ансамблях народного танцю, ансамблях сучасного танцю. Взаємозв’язок завдань дисципліни “Класичний танець” з іншими предметами циклу.

Розділ I

Школи класичного танцю

Класичний танець як вид мистецтва хореографії. Історія виникнення і формування системи класичного танцю. Закордонні школи балету (Франція, Італія, Америка), школи балету Москви, Санкт-Петербурга, Києва, Талліна та інші. Видатні педагоги класичного танцю світу: Ж. Ф. Кулон, П. А. Гусев, М. Грехель, А. Я. Ваганова, Н. І. Тарасов, А. М. Мессерер, Ф. В. Лопухов та інші. Видатні виконавці класичного балету: М. Тальоні, К. О. Санковська, А. П. Павлова, В. Т. Ніжинська, Г. С. Уланова, М. М. Плісецька, М. Е. Лієпа, М. Фонтейн, Р. Нурієв, М. Барішніков та інші.

Методика побудови заняття класичного танцю

Послідовність вправ біля станка і на середині залу. Відповідність тривалості частини заняття, поступова зміна їх у бік збільшення рухів на середині залу. Темпоритми заняття. Методика вивчення вправ включає: пояснення правил виконання руху, його призначення, показ вправи, музичний розклад руху, аналіз поширених помилок у цій вправі, звернення ува-

ги на правильну вимову французької термінології, складання комбінації відповідно до програми курсу. Протягом всього курсу навчання студенти показують окремі рухи, комбінації, пояснюють методику їх виконання.

Мета та завдання курсу

Основним завданням дисципліни “Класичний танець” на I курсі є оволодіння правилами постановки корпусу, ніг, голови, рук.

Оволодіння у простій формі основних рухів екзерсису біля станка і на середині залу, методики виконання стрибків (з двох на дві ноги, з двох на одну ногу, з однієї на одну ногу).

Вивчення положення *epaulement*. На першому етапі можливе застосування партерної гімнастики.

I семестр

Практичні заняття

Екзерсис біля станка

Для того, щоб якнайвірніше опанувати правила виконання тієї чи іншої вправи, спочатку рух вивчається обличчям до станка, надалі рухи виконують, тримаючись однією рукою за станок.

1. Постановка корпусу.
2. Позиції ніг: I, II, III, V (IV вивчається пізніше як більш складна). Музичний розмір $3/4$ на 8 тактів кожна позиція, або при $4/4$ на 2 такти кожна позиція.
3. Позиції рук: підготовче положення I, II, III позиції (як найскладніша II позиція вивчається пізніше). Позиції рук вивчаються на середині залу при неповній виверненості позиції ніг. Музичний розмір $3/4$ – 16 тактів у кожній позиції, або $4/4$ – 4 такти у кожній позиції.
4. Положення і рухи голови, супроводжуючі рухи голови.
5. *Demi-plié* за I, II, III, IV позиціями. Після засвоєння *demi-plié* вивчається *grand plié* за I, II, III, IV позиціями. Музичний розмір $4/4$ – 2 такти на кожний рух, $3/4$ – 8 тактів на кожний рух (Пізніше $4/4$ – 1 такт, або $3/4$ – 4 такти).
6. *Battements fenolus* з I позиції у бік, вперед, назад. Муз. розмір $2/4$ – 4 такти на кожен рух (пізніше $2/4$ – 2 такти, потім 1 такт).
7. *Battements fenolus* з *demi plié* з I поз. Убік, вперед, назад, муз. розмір $2/4$ – 4 такти на кожний рух (пізніше $2/4$ – 2 т. 1т.).

8. *Passé pan ferre* з I позиції. Проведення ноги вперед і назад через I поз. Муз. Розмір $4/4$ – 2 такти на кожний рух, пізніше $4/4$ – 1 такт, $2/4$ – 1 такт.
9. Поняття напрямків *en dehors et en dedans*.
10. Поняття *demi rond jambre pan en dehors en dedans* по чверті кола. Муз. р. $4/4$ на 2 т. на кожен рух, $3/4$ 8 т. на кожен рух (пізніше муз. р. $4/4$ – 1 т., $3/4$, – 1 т.
11. *Battement tenelus jetés* з I пізніше з позиції убік, вперед, назад. Муз. р. $2/4$ – на 2 т. кожний рух (пізніше $2/4$ – 1 т.).
12. Основний вид *sur le coup-de-pied* (охоплююче). Підготовка до *battements frappés*. Положення вивчається носком у підлогу.
13. *Battements frappés* убік, вперед, назад. Муз. р. $2/4$ – 2 т. на кожний рух.
14. I форма *port de bras* як заключний рух до різноманітних вправ. Муз. р. $4/4$ – 2 т. на кожний рух, або $3/4$ – 8 т. на кожний рух (пізніше $4/4$ – 1 т. або $3/4$ – 4 т.).
15. *Relevés* на півпальцях I, II, III, V позиція, з витягнутих ніг. Муз. р. $4/4$ – 2 т. на кожний рух (пізніше $4/4$ – 1 т.).
16. Положення ноги в “умовному” *sur le coup-de-pied*. Попереду і позаду на умовному *coup-de-pied*. Муз, р. $3/4$ – 4 т. на кожний рух.
17. *Battements fenolus* носком в підлогу убік, вперед, назад. Муз. р. $3/4$ – 4 т. на кожний рух.
18. *Relevé lenhts* на 45° убік, вперед, назад з I поз. пізніше з поз. Муз. р. $4/4$ – 2 т. на кожний рух, або $3/4$ – 8 т. на кожний рух.
19. *Battements retines*. Муз. р. $2/4$ – 8 т., або $3/4$ – 8 т.
20. Перегини (згинання) корпусу убік, назад, у I поз. обличчям до станка. Муз. р. $4/4$ – 2 т. або $3/4$ – 8 т.
21. *Grands battements jeté* з I поз. Убік, вперед, назад. Муз. р. $2/4$, $3/4$.
22. *Battements développés* убік, уперед, назад на 45. Муз. р. $3/4$ – 8 т., $4/4$ – 2 т.

Екзерсис на середині залу

1. Позиції рук підготовки положення I, III, II позиції, переведення рух з позиції в позицію.
2. *Demi-plié* по I, II, III, V позиціях. Муз. р. $4/4$ – 2 т., або $3/4$ – 8 т.
3. *Grand plié* по I, II, V позиціях. Муз. р. $4/4$ – 2 т., $3/4$ – 8 т.
4. *Battements fenolus* по I поз. Убік, вперед, назад. Муз. р. $2/4$ – 2 т.
5. *Battements fenolus jeté* з I поз. Муз. р. $2/4$ – 2 т.

6. *Rond de jambe pan terre en dehors et dedars* Муз. р. 3/4 – 8 т.
7. *Battements frappés* з I поз. убік, вперед, назад носком в підлогу. Муз. р. 2/4 – 2 т.
8. *Battements relevés lent* на 45 убік, вперед, назад. Муз. р. 4/4 – 2 т., 3/4 – 8 т.
9. *Relevés* по I, II, V поз. Муз. р. 2/4 – 4 т., 2.
10. Положення *epaulement croisée et effacée*.
11. Основні пози (малі) *croisée, effacée* носком у підлогу вперед, назад.

Alegro (стрибки)

1. *Temps sauefe* по I, II, IV позиціях. Муз. р. 2/4.
2. *Changement de pied* по V позиціях. Муз. р. 2/4.
3. *Pas echappé* по II позиціях. Муз, р. 2/4 по 2 т. на кожен стрибок.
4. Трамплінні стрибки на I, II позиціях.

Гімнастика pan ferre

Професійна осанка, гнучкі, еластичні м'язи є необхідністю для занять хореографією. Існує багато прийомів, які поліпшують виховання цих необхідних якостей.

У практику викладання класичного танцю запроваджується так звана гімнастика *pan ferre* – вправи для покращення і розвитку виверненості ніг, гнучкості корпусу, збільшення танцювального кроку.

Велике значення приділяють гімнастичним вправам для розробки рухомих функцій в хореографічних училищах, зокрема в молодших класах Київського хореографічного училища.

1. Вправи гімнастики *pan ferre* виконуються у положенні сидячи, лежачи на підлозі, на середині залу і біля опори. Рухи для тренування м'язів ступні:
 - почергове положення натягнутої і скороченої ступні;
 - біля опори: ноги на стіну або станок, лежачи спиною на підлозі.
2. Рухи на укріплення і розвиток еластичності м'язів тазостегнового суглоба: “жабка” (на животі, спині).
3. Рухи на укріплення м'язів спини:
 - у положенні спираючись на коліна і витягнуті руки: почергове вигинання і прогинання хребта;
 - корпус прогнути, руками взятися за гомілки, створити своєрідне кільце;

- лежачи на животі: ноги витягнуті на підлозі, за допомогою рук протягнутися назад;
 - повторити попередній варіант згинання корпусу, додати згинання ніг у колінах, щоб торкнутися ступнями голови;
 - стоячи на колінах, прогнутися у спині назад.
4. *Battements retines* (на спині, животі лежачи) почергово ногами.
 5. *Relevé lents* лежачи на підлозі, у всіх напрямках.
 6. *Battemets développés* лежачи на підлозі, у всіх напрямках.
 7. *Grands battements jeté* лежачи на підлозі, у всіх напрямках.
 8. Рухи на розвиток танцювального кроку:
 - ноги розкриті до положення “поперечний шпагат”, нахили корпусу убік, почергово до ніг;
 - нахили корпусу уперед, руки в III поз;
 - розтягування м'язів ніг у положенні “шпагат”, почергово правою, лівою ногами;
 - розтягування м'язів ніг у положенні “поперечний шпагат”.

Наприкінці I семестру планується залік, за допомогою якого перевіряється рівень знань студентів. Залік рекомендується проводити у формі практичного показу і усних відповідей студентів.

Література:

1. М. І. Тарасов. Класичний танець, – М.: Мистецтво, 1998. – с. 108, 112, 124, 127, 129, 134, 141, 151, 162, 165–166, 169, 218, 219, 222.
2. А. Я. Ваганова. Основи класичного танцю – с. 33, 49, 63, 84.
3. Максим Тобіас, Мері Стюарт – М.: Фізкультура і спорт – 1999. – с. 37–54.
4. В. Ю. Сосіна М. М. Фабіан – К.: Радянська школа, 1990.
5. Е. В. Бірюк. – К.: Молодь 1986.
6. Ронсар. – М.: Дубль В – 1996. – с. 122–167.
7. Поп-гімнастика. – Берлін – Sportverlay, 1985. – с. 36–37

II семестр

Протягом II семестру продовжується робота з опанування класичного екзерсису біля станка і на середині залу. Починається вивчення рухів на півпальцях, нескладних обертів у просуванні та на середині залу. Поступово переведення усіх рухів на середині у пози *Relevés*. Темп рухів продовжує бути нешвидким, повільним. Упродовж семестру студенти вчать аналізувати виконання рухів класичного екзерсису, бачити помилки, пояснювати їх причини і виправляти.

Практичні заняття

Екзерсис біля станка

1. *Demi plié, grand plié* по IV позиції. Муз. р. 3/4 – 4 т. кожен рух 4/4 – 1/2 кожен рух.
2. *Degage* по II і IV позиції. Муз. р. 3/4 – 4 т. кожен рух, 4/4 1 т. кожен рух.
3. *Battemets tendu pour le pied double* з опусканням п'ятки у II позиції.
4. *Battemets tendu jetés piques* з I, V, позиції убік, вперед, назад. Муз. р. 2/4.
5. *Relevés* на півпальцях з *demi plie* I, II, V позиції. Муз. р. 4/4.
6. *Battemets fonolus* в усі напрямки на 45°. Муз. р. 3/4 – 2 т., 4/4 – 1/2 т.
7. *Rond de jambe par terre en dehors et en dedans* на *demi plie*. Муз. р. 3/4.
8. *Battemets relevés lents* на 90° убік, вперед, назад. Муз. р. 3/4 – 8 т.
9. *Battemets trappes* в усі напрямки на 45°. Муз. р. 2/4 – 1 т. кожен рух.
10. *Battemets développés* убік, вперед, назад на 90°. Муз. р. 3/4 – 8 т., 4/4 – 1/2 т.
11. *Pas de bourrée simple* зі зміною ніг (обличчя до станка). Муз. 2/4.
12. Півоберти на двох ногах зі зміною ніг на півпальцях з IV поз. у V позицію.

Екзерсис на середині залу

1. *Battemets fonolus* з V позиції убік, вперед, назад у позах *ecartée*. Муз. р. 2/4.
2. *Battemets fonolus jetés* з V позиції убік, вперед, назад у позах *epaulement ecartée*. Муз. р. 2/4.
3. Пози *ecartée* вперед і назад.
4. *Degage* по II і IV позиціях. Муз. р. 2/4.
5. *Battemets fonolus* в усі напрямки носком у підлогу, пізніше на 45°. Муз. р. 3/4 – 2 т. 4/4 – 1/2 т.
6. *Battemets révélés lents* на 45° уперед, убік, назад. Муз. р. 4/4 – 2 т. 3/4 – 8 т. у позах *en face, epaulement croisée et effacée*.
7. I, II, III, *port de bras*.
8. *Teneps lie par terre* уперед, назад.
9. *Pas de bourrée simple* зі зміною ніг. Муз. р. 2/4 – 2 т.
10. Півоберти, повороти на двох ногах зі зміною ніг на півпальцях у V позиції.

11. Підготовка до обертів на місці: оберти на двох ногах, на півпальцях у V позиції на одному місці з поворотом голови у дзеркало.
12. *Pas balanse*. Муз. р. 3/4 – 2 т.
13. I, II *arabesque* носком в підлогу, пізніше на 45°.

Alegro (стрибки)

1. *Pas glissade* з просуванням убік. Муз. р. 2/4 – 2 т.
2. *Pas assemblé* убік. Муз. Р. 2/4 – 4 т.
3. *Petit pas jeté* убік. Муз. р. 2/4 – 2 т.
4. *Sissonne simple*. Муз. р. 2/4 – 2т.
5. *Sissonne* у I, II *arabesque*.
6. *Pas chasse en face* уперед, у позах *croisée et effacée*.

Наприкінці II семестру не передбачається звітності. Результатом семестрової роботи студентів буде підсумкове заняття.

Література

1. Тарасов М. І. Класичний танець. – М.: Мистецтво, 1988. – с. 109–110, 190–116, 126, 110, 141, 127, 147, 181–185, 203, 296, 211, 207.
2. Ваганова А. Я. Основи класичного танцю. – Л.: Мистецтво, 1980. – с. 17–18, 22–25, 140, 33, 35, 81–83, 42–43, 49, 39–40, 45–46, 73–74, 66–64, 55–63, 121–122.
3. Цветкова Л. Ю. Методика викладання класичного танцю у школі. – К.: Віпол, 1998. – с. 5–7, 12–13, 15–16, 18–21.

III семестр

Завданням III семестру є ускладнення навчального матеріалу в екзерсисі біля станка та на середині залу, також прискорення темпу виконання рухів. Введення у комбінації біля станка на середині залу поворотів, обертів, *port de bras*.

Обертів руками та корпусом. Студенти упродовж усього семестру вчать самостійно пояснювати правила виконання вивчених рухів, аналізують помилки.

Практичні заняття

Екзерсис біля станка

1. *Battements doubles trappes* у всіх напрямках, спочатку носком у підлогу, пізніше на 45°. Муз. р. 2/4 – 2 т. 2/4 – 1 т. на кожен рух.
2. *Battements soutenus* в усіх напрямках, спочатку носком у підлогу, пізніше на 45°. Муз. р. 3/4 – 2 т., 4/4 – 1/2 т.

3. *Flic* уперед, назад на усій стопі. Муз. р. 2/4 – 2 т., 2/4 – 1 т.
4. *Battements développés passe* на 90° в усіх напрямках. Муз. р. 4/4 – 2 т. на кожен рух.
5. Поза *attituale* уперед, назад. Муз. р. 4/4 – 2 т. на кожен рух.
6. *Pas de bourée* без зміни ніг (обличчям до станка).
7. Півоберти і оберти на 360° зі зміною ніг на витягнутих ногах, оберти, починаючи на *demi-plié* і закінчуючи підйомом на високі пальці.
8. Підготовка до *les pirouettes en dehors et en dedans*.

Екзерсис на середині залу

1. *Battement doubles trappes* в усіх напрямках, носком в підлогу.
2. *Battement fonolus* в усіх напрямках на 45°. Муз. р. 3/4, 4/4.
3. *Battement développés jeté* в усіх напрямках у малих позах.
4. *Grands battements jeté* в усіх напрямках у малих позах.
5. *Adajio* з включенням вивчених поз класичного танцю.
6. *Temps lie pan ferre* з перегинанням корпусу.

Allegro (стрибки)

1. *Assamble* уперед, назад. Муз. р. 2/4.
2. *Double assamble*. Муз. р. 2/4 – 2 т., пізніше 2/4 – 1 т.
3. *Pas echappe* у IV позиції. Муз. р. 2/4 – 2 т., 2/4 – 1 т.
4. *Tems saute* з просуванням уперед, назад, убік. Муз. р. 2/4.
5. *Sissonne termée* убік. Муз. р. 3/4 – 2 т.
6. *Pas chasse* назад, у позах *croisée et effacé*.
7. *Pas de basgüe*.

Наприкінці III семестру планується залік, який складається з практичної і теоретичної частини. Практична частина передбачає роботу студентів біля станка і на середині залу. Теоретично – одне-два питання з методики виконання рухів класичного танцю.

Література:

1. Тарасов М. І. Класичний танець. – М.: Мистецтво, 1988. – с. 300, 146, 321, 181, 183, 148, 204, 137–138, 211–212, 235–223, 219, 231, 254, 259.
2. Ваганова А. Я. Основи класичного танцю. – Л.: Мистецтво, 1980. – с. 40, 43–44, 79–80, 67, 74, 75, 37, 38, 13, 165–166, 64–66, 89–90, 102, 137–138, 103–104, 108–109, 117.
3. Цветкова Л. Ю. Методика викладання класичного танцю у школі. – К.: Віпол, 1998.

IV семестр

В обсяг навчального матеріалу IV семестру, як і раніше, входить удосконалення методики виконання рухів у екзерсисі біля станка та на середині залу. Співвідношення частин уроку за тривалістю в часі збільшується у бік екзерсису на середині залу та *allegro*. На індивідуальних заняттях викладач пропонує студентам ознайомитися з досвідом роботи видатних хореографів-викладачів, їх методикою та прийомами роботи (М. І. Тарасов, А. Я. Ваганова, В. С. Костровицька, Н. П. Базарова, Л. Ю. Цветкова)

Практичні заняття

Екзерсис біля станка

1. Поворот *fouetté en dehors et en dedans* на 1/4 у позу носком в підлогу на витягнутій нозі, пізніше на *demi-plié*.
2. *Battements double fonolus* на всій стопі носком в підлогу.
3. *Demi nond de jambre fonolus* на усій стопі на 1/4 кола на 45°.
4. *Tems neleve* на 45° *en dehors et en dedans* на всій стопі.
5. *Petit battements sun le cou-de-pied*.
6. Підготовка до *les pirouettes en dehors et en dedans*.
7. *Rond de jambe en l'air*.

Екзерсис на середині залу

1. *Battements fonolus en tournant en dehors et en dedans* на 90°, 180° (на 1/4, 1/2 кола).
2. *Grands battements jetés* у позах класичного танцю.
3. *Tems lie pan terre* на 45°.
4. IV, V *pan de bras*.
5. Пози III, IV *arabesque* носком в підлогу, пізніше на 45°.
6. Підготовка до *les pirouettes en dehors et en dedans*.

Allegro (стрибки)

1. *Chagement de pied en tournant* на 90°, 180°, 360°.
2. *Pas echappe en tournant* на 90°, 180°.
3. *Sissonne ouverte* на 45° убік.
4. *Sissonne termée* уперед, назад, убік.
5. *Petit pas jeté* з просуванням (малий стрибок у малу позу) по II або IV поз.

Наприкінці IV семестру передбачено іспит, який базується на навчальному матеріалі у обсязі I–IV семестрів. Іспит складається з практичної і теоретичної частини.

Література

1. Тарасов М. І. Класичний танець. – М.: Мистецтво, 1988. – с. 309, 138, 159, 144–145, 198, 322, 154, 296, 181–187, 112, 171, 173, 322.
2. Ваганова А. Я. Основи класичного танцю. – Л.: Мистецтво, 1980. – с. 42–43, 50–51, 81–83, 139, 50–51, 42, 55–63, 70–71, 89–90, 86–88, 139–141, 103–104, 102–103, 92, 93.
3. Цветкова Л. Ю. Методика викладання класичного танцю у школі. – Київ.: Віпол, 1998.

V семестр

У V семестрі продовжується робота з поглиблення знань методики рухів біля станка і на середині залу. Темп виконання рухів стає швидшим. Комбінації стають складнішими на координацію і витривалість. На індивідуальних заняттях продовжується знайомство з цікавими і видатними методиками викладання хореографії.

Практичні заняття

Екзерсис біля станка

1. Поворот *fouite en dehors et en dedans* на 1/2 кола у позу носком.
2. Півповороти на 180° з ногою, відкритою на 45° *en dehors et en dedans*.
3. *Flic-flac* без повороту.
4. *Rond de jambe développée en dehors et en dedans* (на 1/2 кола).
5. *Les pirouettes*, з V позицій (1 оберт) у поєднанні з іншими вправами.
6. *Battements développés tombés* у всіх напрямках.
7. *Grands battements jetés pointe* у всіх напрямках.

Екзерсис на середині залу.

1. *Temps lie* на 90°.
2. *Pas de bourrée simple en tournant*.
3. *Battements fenêlés jetés en tournant en dehors et en dedans* на 360°.
4. *Rond de jambe l'air* на 45°.
5. *Les pirouettes* з V позиції. (1 оберт).

Allegro (стрибки)

1. *Soubresaut*.
2. *Sissonne tombe*.
3. *Pas de basque*.
4. *Sissonne ouverte* на 45° уперед, назад.
5. *Sissonne fermée* у великих дозах 90°.
6. *Pas embotté*.
7. *Pas jeté passe* на 45°.
8. *Pas de chat*.

Наприкінці V семестру планується залік, який складається з практичної і теоретичної частин. Практична частина передбачає роботу студентів біля станка і на середині залу. Теоретична – одне-два питання з методики виконання рухів класичного танцю.

Література

1. Тарасов М. І. Класичний танець. – М.: Мистецтво, 1988. – с. 309–311, 161, 326, 198, 299, 131, 212, 318, 221, 226, 171, 259, 227, 231, 267, 251, 256.
2. Ваганова А. Я. Основи класичного танцю. – Л.: Мистецтво, 1980. – с. 146–147, 45–46, 38, 64–66, 77, 100–101, 50–51, 146–147, 105–106, 104, 108–109, 103–104, 120, 97, 107–108.
3. Цветкова Л. Ю. Методика викладання класичного танцю у школі. – К.: Віпол, 1998.

VI семестр

У VI семестрі продовжується вивчення програми практичного курсу. Завданням семестру є підвищення рівня технічних можливостей виконавців. Навчальний матеріал ускладнюється. На індивідуальних заняттях викладач разом з студентом складає графік-аналіз підвищення особливостей особистої технічної майстерності студента. Також студент готує самостійно заняття класичного танцю і під керівництвом викладача проводить їх на молодших курсах. Після проведення заняття викладач дає аналіз роботи студента, у обговоренні проведеного заняття беруть участь усі студенти курсу.

Практичні заняття

Екзерсис біля станка

1. *Rond de jambe pan terre en tournant en dehors et en dedans* на 1/4 кола.

2. *Battements trappes en tournant en dehors et en dedans* носком в підлогу, пізніше на 45°.
3. *Rond de jambe développé* на 1/2 кола на усій стопі з відкритою ногою на 90°.
4. Повороти *fouetté* на 1/2 кола з ногою, відкритою на 45°.
5. *Temps neleve* на 90° на усій стопі.
6. *Joutenu en tournant* на 360°.
7. *Les pirouettes* з II позиції (1 оберт).

Екзерсис на середині залу

1. *Rond de jambe par ferre en tournant en dehors et en dedans* на 1/4 кола.
2. *Battements trappes en tournant en dehors et en dedans* носком в підлогу, пізніше на 45°.
3. Повороти *fouetté* на 1/4 кола з ногою, відкритою на 45°.
4. *Joutenu en tournant* 360°.
5. *Les pirouettes* з II позиції (1 оберт).
6. *Pas de bourrée dessus-dessous*.
7. *VI par de bras*.

Allegro (стрибки)

1. *Pas failli*.
2. *Pas ballotte*.
3. *Pas ballonne*.
4. Заноски (*Batteries*). *Royal*.
5. *Sissonne ouverte* з ногою відкритою на 90°.
6. *Cabriole*.
7. *Echappes battus*.
8. *Entnechat trois*.

Наприкінці VI семестру передбачено іспит, який базується на навчальному матеріалі у обсязі I–VI семестрів. Іспит складається з практичної і теоретичної частини.

Література

1. Тарасов М. І. Класичний танець. – М.: Мистецтво, 1988. – с. 299, 302, 156, 309, 150, 300, 322, 205–207, 175, 232, 268, 279, 286, 227, 282, 287.
2. Ваганова А. Л. Основи класичного танцю. – Л.: Мистецтво, 1980. – с. 139, 157, 75–77, 55–56, 119–120, 114–115, 116–117, 124–125, 102–103, 122–123, 127.

VII семестр

У VII семестрі завершується вивчення програми з дисципліни “Класичний танець”. Рухи і комбінації стають більш розвинутими і складними. Темп виконання рухів збільшується. Більша частина рухів у екзерсисі біля станка та на середині залу виконуються на півпальцях. Студенти продовжують практикуватися у складанні занять і викладанні, під керівництвом викладача, молодшим курсам.

Практичні заняття

Екзерсис біля станка

1. *Temps neleve* на 90°.
2. *Battements fenolus* на 90°, вправа виконується на півпальцях.
3. *Les pirouettes* по V, II позицій (2 оберти).
4. *Flic-flac en tournant* (1 оберт).
5. *Renversé*.
6. *Grand rond de jambe jetes*.

Екзерсис на середині залу

1. *Tour lent*.
2. *Renversé*.
3. *Adagio* (комбінація з вчених рухів, поз, обертів, *les pirouettes*).

Allegro (стрибки)

1. *Grand jete*.
2. *Pas de chat* з ногою, яка відкривається у стрибку.
3. *Jete entkelace*.
4. *Tour en l'ain* (1 оберт).
5. *Jaut de basque*.
6. *Entrechat quante*.

Наприкінці VII семестру планують залік, який складається з практичної і теоретичної частин. Практична частинна передбачає роботу студентів біля станка і на середині залу. Теоретична – одне-два питання з методики виконання рухів класичного танцю.

Література

1. Тарасов М. І. Класичний танець. – М.: Мистецтво, 1988. – с. 156, 211–215, 144, 322, 326, 305, 429, 157, 307, 244, 257–259, 406, 454, 394, 434.
2. Ваганова А. Я. Основи класичного танцю. – Л.: Мистецтво, 1990. – с. 66, 42–43, 51–52, 155–157, 165–166, 94, 139–142, 153–154, 110–112, 99, 126.

3. Цветкова Л. Ю. Методика викладання класичного танцю у школі. – К.: Віпол, 1998 р.

VIII семестр

У VIII семестрі проводиться повторення і закріплення усього матеріалу. На заняттях рухи розглядаються більш детально, аналізуються етапи вивчення того чи іншого руху. Темп уроку збільшується. Комбінації біля станка та на середині залу стають складнішими щодо темпу виконання та координації. Частина *allegro*, складається з стрибків різних груп, але перевага надана комбінаціям з великими стрибками.

Продовжується робота з складання студентами занять і їх проведення з подальшим обговоренням з викладачем.

У розділі “Методична робота” продовжується робота з теми “Класичний танець як предмет навчання”. Усвідомлюється значення системи викладання класичного танцю для артистів ансамблю народного танцю, учнів шкіл мистецтв, балетних студій, у роботі самодіяльних хореографічних колективів.

Ознайомлення студентів зі зразками навчальних програм з класичного танцю для шкіл мистецтв, балетних студій, складання студентами поурочних планів і проведення занять (або частин занять).

Термінологія заняття класичного танцю. Музичний супровід заняття. Підбір музичного матеріалу відповідно до програми. Розвиток музичного смаку на заняттях класичного танцю. Аналіз методичної літератури. Огляд періодичної преси, новин у світі мистецтва хореографії.

Наприкінці VIII семестру передбачено іспит, який базується на навчальному матеріалі у обсязі I–VIII семестрів. Іспит складається з практичної і теоретичної частини.

Література

1. Журнал “Світ мистецтва”.
2. Тарасов М. І. Класичний танець. – М.: Мистецтво, 1988 – с. 15–24, 24–30, 33–47, 48–53, 56–57, 61–69, 70–83, 90–93, 97–103.
3. Ваганова А. Л. Основи класичного танцю. – Л.: Мистецтво, 1980 – с. 3–9, 10–12, 13–20.
4. Цветкова Л. Ю. Методика викладання класичного танцю у школі. – К.: Віпол, 1988.

Література.

7. Тарасов М. І. Класичний танець. – М.: Мистецтво, 1988.
3. Ваганова А. Я. Основи класичного танцю. – Л.: Мистецтво, 1980.
8. Цветкова Л. Ю. Методика викладання класичного танцю у школі. – К.: Віпол, 1998.
2. Березова Г. Класичний танець у дитячих хореографічних колективах. 2-е вид. – К.: Муз. Україна, 1990.
1. Базарова Н. Класичний танець. – Л.: Мистецтво, 1975.
5. Костровицька В., Писарів А. Школа класичного танцю. – Л.: Мистецтво, 1968.
4. Головкина С. М. Уроки класичного танцю в старших класах. – М.: Мистецтво, 1989.
6. Мессерер А. Уроки класичного танцю. – М.: Мистецтво, 1967.

Для нотаток

Для нотаток

Навчальне видання

КЛАСИЧНИЙ ТАНЕЦЬ

Програма для вищих навчальних закладів культури і мистецтв
I–II рівнів акредитації

Укладач О. М. Маковій

Формат 60×84/16. Папір офсетний. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 1,39. Наклад 100 прим.

Видавництво “Фірма “ІНКОС”
14116, м. Київ, вул. Маршала Рибалка, 10/8;
Тел./факс: (044) 206-47-29, 206-47-21
E-mail: inkos@carrier.kiev.ua,
inkos@ln.kiev.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного
реєстру видавців, виробників і розповсюджувачів видавничої
продукції № 2006 від 04.11.2004 р.